

◆ ЦЕНТР СХІДНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Центр східних компетенцій (ЦСК) – це аналітичний центр, заснований спільно містом Люблін, самоврядуванням Люблінського воєводства і міжнародною організацією, що належить до системи ООН, – Регіональним бюро Програми розвитку ООН (ПРООН). Його повстання є виразом тієї уваги, яка приділяється на Люблінщині співпраці зі східними партнерами – на підставі десятків спільно реалізованих протягом багатьох років проектів повстала взаємна довіра, зацікавлення і вміння працювати у таких галузях, як:

- 1) ефективне управління в адміністрації;
- 2) громадянське суспільство;
- 3) наука та освіта;
- 4) культура для розвитку;
- 5) стосунки у бізнесі;
- 6) суспільні інновації;
- 7) врівноважений розвиток.

Центр східних компетенцій – це не лише база знань про проекти, гарні практики, ініціативи та організації, що їх реалізують. Завданням ЦСК є започаткування нових проектів і спільне творення нової якості розвиткової співпраці у широкому розумінні цього поняття, між іншим, шляхом творення середовища осіб, установ і організацій, що провадять таку діяльність в окремих країнах, і які висловлюватимуть спільну думку у важливих для даного регіону питаннях.

У підвалинах Центру східних компетенцій лежить праця з метою суспільного розвитку, освіти, культури і бізнесу, зміцнення комунікації і діалогу. ЦСК підтримує творення мережі співпраці і усування перешкод, також тих, що виникають із взаємних упереджень і стереотипів. Місією ЦСК є інспірування та активізація ефективної і тривалої транснаціональної співпраці, визначення потенційно найефективніших напрямків діяльності в стосунках Європейського Союзу зі Східною Європою, країнами Кавказу і Центральної Азії. Це також взаємне прояснення суспільних передумов і культурної специфіки окремих держав і народів зі Сходу і Європейського Союзу (ЕС), і, як наслідок, генерування суспільно-

економічної користі, яка виникає з їх взаємодії.

Діяльність, скерована на здійснення місії і цілей ЦСК, полягає на каталогізації та класифікації знань і «добрих практик» у галузі ініціатив реалізованих з партнерами зі Сходу, на поєднанні партнерів у мережі, впровадженні нових ідей, опрацюванні рекомендацій. У практиці це означає організацію навчальних занять, семінарів, конференцій, приготування рапортів і формулювання позицій щодо конкретних питань. Діяльність ЦСК – це також зустрічі лідерів окремих програмних ліній з потенційними партнерами, представниками громадських організацій, навчальних закладів, бізнесу, а також праця у локальному середовищі з глобальним розмахом, прагненням обмінюватися досвідом і розвивати компетенції, необхідні для рівноваги і прозорості виконуваних дій.

◆ **КОНГРЕС ІНІЦІАТИВ СХІДНОЇ ЄВРОПИ (КІСЄ) – СПІЛЬНИЙ ПРОСТІР ДЛЯ АКТИВІСТІВ ТА ОСІБ, ВІДПОВІДАЛЬНИХ ЗА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ**

Конгрес ініціатив Східної Європи – це один з найважливіших заходів Центру східних компетенцій. Конгрес відбувся 11-13 вересня 2012 р. і був зустріччю представників органів як центральної, так і локальної влади, громадських організацій і установ, залучених у міжнародну співпрацю, з Польщі, Західної і Східної Європи, Центральної Азії. Почесний патронат над Конгресом узяло Представництво Європейської Комісії в Польщі. Беручи до уваги, що головною місією ЦСК є каталогізація і класифікація знань і досвіду міжнародної співпраці між Польщею, Європейським Союзом та їх східними партнерами, лейтмотивом Конгресу було Східне Партнерство (СП) і можливості, які відкриває розвіткова співпраця.

Конгрес ініціатив Східної Європи – це один з найважливіших заходів Центру східних компетенцій. Конгрес відбувся 11-13 вересня 2012 р. і був зустріччю представників органів як центральної, так і локальної влади, громадських організацій і установ, залучених у міжнародну співпрацю, з Польщі, Західної і Східної Європи, Центральної Азії. Почесний патронат над Конгресом узяло Представництво Європейської Комісії в Польщі. Беручи до уваги, що головною місією ЦСК є каталогізація і класифікація знань і досвіду міжнародної співпраці між Польщею, Європейським Союзом та їх східними партнерами, лейтмотивом Конгресу було Східне Партнерство (СП) і можливості, які відкриває розвіткова співпраця.

Одним з головних досягнень Конгресу ініціатив Східної Європи – першого подібного

заходу в регіоні – було зібрання практиків у галузі транскордонної співпраці, а також осіб, відповідальних за прийняття рішень, майже з усіх держав Східного Партнерства. Створено спільний простір для суттєвої дискусії на теми ключові як для розвитку регіону, так і для розвитку міжнародної співпраці. Значення цього заходу було оцінене польськими органами влади, зокрема Міністерством закордонних справ, Міністерством регіонального розвитку та Міністерством адміністрації і цифризації, а також Представництвом Європейської комісії в Польщі (ПЄК), представники яких виступили як на початковій сесії, так і на панельних дискусіях. Рівень зустрічі підніс також лист

Президента Республіки Польща Броніслава Коморовського, скерований до організаторів і осіб, що брали участь в КІСЄ, у якому було підкреслено значення Конгресу та роль Любліна як «брами на Схід»

Серед доповідей Конгресу на особливу увагу заслуговує присутність Єви Синовец, директора Представництва Європейської Комісії в Польщі, яка – разом з Кшиштофом Жуком, мером міста Люблін, та Дмитрієм Марьясіним, координатором нових розвиткових партнерств з Регіонального центру ПРООН у Братиславі – відкрила Конгрес.

На КІСЄ відбулося **16 дискусійних панелей**, серед яких – 2 пленарні сесії (початкова і заключна), у рамках **4 програмних сфер**:

- 1) **добре управління;**
- 2) **громадянське суспільство;**
- 3) **культура без кордонів;**
- 4) **наука/освіта.**

У дебатах і дискусіях на КІСЄ взяли участь **237 осіб**, серед яких – **50 іноземних учасників з Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Грузії, Казахстану, Молдавії, Німеччини, Румунії, Росії, Сербії, Швейцарії, України.**

Перевагою Конгресу ініціатив Східної Європи був його демократичний характер, який виявився у запрошенні до участі представників різних суспільних груп, залучених у транскордонну співпрацю: урядів, органів самоврядування, представників європейських (ПЕК) і міжнародних (система ООН) установ, світу науки і освіти, установ культури, громадських організацій, ЗМІ, а також експертів, що займаються проблематикою Сходу та розвиткової співпраці. Спосіб організації як пленарних, так і тематичних сесій, спирався на пропозиціях учасників, які були враховані у даному документі.

◆ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Найважливішим результатом Конгресу були висновки і спільно опрацьовані рекомендації. Рекомендації організованого у 2011 р. Конгресу культури Східного Партнерства (ККСП) враховуються і використовуються європейськими та урядовими установами у (пере)проекуванні і формуванні їх культурної політики. Крім того, досвід попереднього Конгресу свідчить про те, що люди, які беруть участь у такого роду заходах, є відкритими до співпраці, об'єднання в мережі та залучення у творення таких політик і рекомендацій.

Варто відзначити, що – незалежно від змісту рекомендацій – коментарі та позиції осіб, що брали участь у заході, вказували на надзвичайну цінність такого роду ініціатив з точки зору створення міжнародної спільноти, яка зосереджена на проблематиці розвиткової співпраці між країнами Центрально-Східної Європи та Центральної Азії. Надзвичайно важливим є те, що під час цього річного Конгресу праця у сфері «Культура без кордонів» спиралася на готовому, укладеному в жовтні 2011 року на Конгресі культури Східного Партнерства, наборі рекомендацій, будучи практичною ілюстрацією процесу впровадження у життя спільно опрацьованих пропозицій щодо культурної політики.

Під час заключної пленарної сесії лідери програмних сфер спробували підсумувати виконану працю. Результат був обнадійливий, що в черговий раз довело, наскільки велика дієва сила лежить у такого роду заходах.

В рамках KICE 2012 були опрацьовані наступні рекомендації у кожній зі сфер:

● У сфері «Добре управління»:

1. Повинні повстати стратегії розвитку для цілого регіону, які б реалізовувалися методами співучасті, що має своє обґрунтування у відсутності конкретних сподівань з боку східних партнерів щодо співпраці у рамках Східного Партнерства, а це у довшій перспективі спричинює брак одного спільного бачення Східного Партнерства.
2. Потрібним є налагодження ще ближчої співпраці з віддаленими від східного кордону Європейського Союзу субрегіонами. Водночас кордони територій, на яких існує можливість реалізації програм транскордонної співпраці, мають бути розширені, що дозволить збільшити доступність грантів.
3. Бажано, щоб інвестиції в інфраструктуру, здійснювані завдяки допоміжним коштам, сприяли не лише локальному розвитку, але також популяризації Східного Партнерства.
4. Необхідно значно децентралізувати і диверсифікувати кошти, призначені для діяльності в країнах Східного Партнерства, у такий спосіб, який уможливить доступ до фінансових інструментів також для органів територіального самоврядування, громадських організацій та інших суб'єктів транснаціональної і розвиткової співпраці.
5. Повинні вживатися заходи щодо гармонізації права держав Східного Партнерства з європейським правом, що дозволило б оптимізувати трансфер знань і досвіду в галузі ефективної діяльності державної адміністрації та органів місцевого самоврядування, а також співпраці останніх з партнерами, які репрезентують інші сектори. Досягнення так сформульованої мети є можливим завдяки освіті, поширенню і популяризації знань, зокрема, у сфері європейської інтеграції та правових реалій у країнах-членах ЄС на Сході.
6. Оцінка дій, проектів та ініціатив, здійснюваних зі східними партнерами, повинна мати характер якісний, багатоетапний і довготерміновий, що дозволить мінімізувати суто

кількісний і показниковий підхід до здійснених завдань і підкреслить орієнтацію на процес і тривалі суспільні зміни.

● У сфері «Наука/Освіта»:

1. Необхідно узгодити правові рамки і інструменти фінансування, а також створити розвинену технічну інфраструктуру в галузі наукових досліджень і освітньої активності з метою уможливити реалізацію завдань у довготривалих, не менш ніж 10-літніх, перспективах.
2. Однією з центральних категорій співпраці у науково-дослідницькій та освітній галузях має бути творення нових мереж співпраці за одночасної підтримки вже наявних.
3. Належить посилювати інноваційний характер освіти шляхом розширення кола суб'єктів, залучених в освіту, з особливою увагою до установ громадянської освіти, а також уможлиблювати впровадження методології неформальної освіти, яку можуть реалізувати установи з-поза традиційної освітньої системи.
4. Потрібно провадити працю у галузі мовної освіти шляхом підтримки вивчення мов країн Східної Європи і Центральної Азії, щоб уможливити рівноправну комунікацію і діалог, які б враховували культурні і мовні відмінності.
5. Належить розпочати працю в напрямку стандартизації і узгодження освітніх рамок між країнами Європейського Союзу і державами з-поза ЄС. Тому варто було б здійснити більш рішучі і дієві кроки для активізації процесу поширення і адоптації європейських кваліфікаційних рамок у державах Східного Партнерства, оскільки такі рамки є ефективним інструментом співвідношення, завдяки якому кваліфікації стають прозорішими, зрозумілішими в різних державах і системах Європи, а в перспективі також і поза її кордонами. Крім того, вони допомагають здійснити дві фундаментальні цілі, якими є популяризація транскордонної мобільності громадян та забезпечення для них можливості піднесення кваліфікації протягом усього життя, що в контексті знищення культурних, суспільно-економічних та ментальних перешкод, має колосальне значення.

● У сфері «Культура без кордонів»

1. Культура є особливо важливим чинником, що зумовлює суспільний та економічний розвиток. Тому ми декларуємо спільну працю з метою будування Східного Партнерства як культурного проекту, який враховує факт, що всі його учасники є суб'єктами даних стосунків, і який спирається на багатокультурну співпрацю між країнами СП і ЄС.
2. Ми вважаємо, що створені у рамках культурної співпраці моделі та механізми стимуляції розвитку, суспільної участі і прозорості можуть становити взірець для інших ділянок громадського життя в країнах СП, даючи ключовий імпульс до зміни стандартів функціонування державних, громадських і приватних установ.
3. Найважливішим завданням ми вважаємо опрацювання нових моделей культурної співпраці з країнами СП: включення суб'єктів з СП у працю над формою європейської політики сусідства.
4. Створення мережі, що підтримує організації і митців країн СП; опрацювання і впровадження нових рішень для розвитку культурного сектору і системи культурної освіти. Мережа культури Східного Партнерства має творитися на підставі ініціатив, що походять знизу, і відповідати потребам членів/громад, які вона об'єднує. Оскільки існують різні моделі мереж, Східне Партнерство повинно створити свою власну модель, яка б відповідала його потребам. Мережа не має бути установою – радше процесом пізнання, спільного творення і діяльності. Найважливішими завданнями мережі є:
  - створення партнерств всередині СП і між країнами СП і ЄС;
  - «мапа культури Східного Партнерства»;
  - підтримка міжнародної співпраці і професіоналізації культурних кадрів (навчальні групи, семінари, зустрічі, творчі візити), а також обміну і поширення знань між культурними і академічними центрами;
  - опрацювання і впровадження нових фінансових програм для СП, стимулювання відповідальних за прийняття рішень органів ЄС до включення країн СП у наявні грантові програми, децентралізація фінансових систем в СП.
5. Усі рекомендації, опрацьовані на минулорічному Конгресі культури Східного Партнерства, залишаються актуальними, а особливо, вказівки щодо мережі культури Східного

Партнерства.

● У сфері «Громадянське суспільство»:

1. Необхідно приділити більше уваги проблемі доступності малих грантів, і цим самим – короткотермінових проектів. Дотеперішній досвід показує, що проекти з відносно низькими бюджетами розширюють доступ до фондів для організацій і локальної діяльності.
2. Безсумнівною цінністю є процес трансформації і демократизації, який відбувається у пострадянських країнах, тому країни-члени Європейського Союзу повинні ділитися досвідом і ноу-хау успішних змін з країнами Східного Партнерства. Досвід польської трансформації, наприклад, необхідно адаптувати до соціально-політико-економічних умов конкретної держави, а не переносити у довільний спосіб.
3. Грантодавці, донори і організації, які реалізують проекти, повинні допускати можливість поразки, оскільки дуже складно повною мірою здійснити усі жорстко окреслені цілі проекту. Це відбувається особливо в ситуаціях, коли цілі і показники визначаються задовго до початку реалізації проекту. Існує також велика потреба застосування інноваційних рішень і виходу за рамки схем у своїй діяльності, що також може спричинити невідповідність раніше прийнятим показникам.
4. Необхідно розвивати спеціалізацію суб'єктів в окремих галузях, аби уникнути розмиття або ж дублювання компетенцій – спеціалізація має заохочувати до співпраці, а не до конкуренції чи монополізації окремих галузей суб'єктами, зацікавленими співпрацею зі Сходом.
5. Актуальним залишається очікування, аби сильні міжнародні суб'єкти і надалі концентрувалися на довготерміновій, стратегічній співпраці та були фасилітаторами змін та суспільних інновацій.

Дані рекомендації є позицією у дискусії, що відбувається протягом останніх років, на тему напрямків розвитку наднаціональної співпраці та очікувань щодо проекту, яким є Східне Партнерство. Показуючи і підкреслюючи дані напрямки мислення, рекомендації

одночасно виявляють потребу вираження спільної для Центрально-Східної Європи позиції, з врахуванням точок зору Польщі і Любліна. Організаторам КІСЄ вдалося зібрати разом учасників, які виразили почуття відповідальності за формування стосунків зі Східними сусідами Європейського Союзу. Це також є виявом потреби рівноправної участі у формуванні цілісного бачення розвитку Європи.

Запрошуємо до співпраці і пропонуємо ділитися своїми коментарями та пропозиціями щодо даних рекомендацій, а також підтримувати ініціативи люблінського Центру східних компетенцій.

КОНТАКТ:

◆ організаційне бюро Конгресу ініціатив Східної Європи

Люблінська міська адміністрація
Управління неінвестиційних проектів
Вул. Окопова 11
20-022 Люблін
тел.: +48 81 466 2850
факс: +48 81 466 2851
kongres@lublin.eu

◆ контактний пункт Центру східних компетенцій

Програма розвитку ООН (ПРООН)
Проектне бюро в Польщі
ул. Пеовякув 11, 20-007 Люблін
тел.: +48 81 5322327
anna.szadkowska@undp.org (польська, англійська)
katarzyna.zabratska@undp.org (російська, українська, англійська, польська)